

Puhe veteraanien itsenäisyyspäiväjuhlassa Helsingissä 6. 12. 1975
Rintamamiesveteraanien liiton puheenjohtaja, jalkaväenkenraali Yrjö Keinonen

Arvoisa juhlayleisö
Hyvät rintamamiesveteraaniveljet ja –sisaret

Suomen kansa viettää tänään itsenäisyytensä 58:tta vuosipäivää. Kun rintamamiesveteraanien keski-ikä on nyt runsaat 60 vuotta, voidaan todeta, että keskivertoveteraani on nähnyt ja kokenut kaikki itsenäisen Suomen kohtalot. Ja nuo kokemukset ovat kovat. Siksi kaiketi itsenäisyysjuhlamme sankarihaudoilla käynteineen ovat vakavia kun sen sijaan monissa muissa maissa kansallista merkkipäivää vietetään iloisissa karnevaalitunnelmissa.

Suomalaisen veteraanin varhaislapsuuden synkistivät ensimmäisen maailmansodan aiheuttama sekasorto ja puute ja katkera veljessota. Sen jälkeen ankara kamppailu toimeentulosta jatkui veteraanien kenties isänsäkin menettäneessä perheessä itsenäisyytensä ensi askelia tapailevan kansakunnan aloittaessa kaikilla aloilla miltei tyhjästä. 1930-luvun alun pulakaudella leipävarras oli monin verroin korkeammalla kuin tämän hetken taloudellisen laman Suomessa. Veteraani muistaa, miten hänet karuissa varuskunnissa muusta yhteiskunnasta miltei täysin eristettynä ankarin ottein koulutettiin maansa puolustajaksi. Moni veteraani ehti jo aloittaa elämäntyönsä tai oli valmistumassa ammattiinsa 1930-luvun nopeasti vaurastuvassa Suomessa.

Tuolloin kansakunnan itseluottamusta ja kansallistunnetta ruokkivat lisäksi kulttuurielämän eri aloilla ja urheilukentillä saavutetut menestykset. Veteraanien tulevaisuus ehti jo hetken näyttää valoisammalta, mutta hänellä olikin edessään uudet armottomat koettelemukset.

Talvisodan yli-inhimillisen kovissa torjuntataistelussa hyytävässä pakkasessa puutteellisestikin varustettu rintamamies osoitti koko maailmalle ansaitsevansa oikeuden elää itsenäisessä maassa...

Kun Suomi suurvaltapolitiikan puristuksessa oli lyhyen elpymisajan jälkeen joutunut toistamiseen sotaan rintamamies ylitti Moskovon rauhan rajan mielessään noissa oloissa luonnollinen ajatus, jonka silloisen jääkärikomppanian taistelulähettilänsä ilmaisi päiväkirjassaan hyökkäyspäivänä heinäkuun kymmenentenä 1941: ”Suomalaiset lähtivät ottamaan omansa takaisin”. Tämä reserviläisarmeijamme liikkeelle lähtö oli raju, ja kaukaisetkin tavoitteet saavutettiin.

Vaikka eteneminen oli voitokasta ylettömät ruumiilliset rasitukset ja lisääntyvät tappiot vaikuttivat mielialoihin lamauttavasti. Taistelulähettiläni kirjoitti päiväkirjaansa syyskuussa: ”On sateista ja ilmat alkavat jäähtyä. Mieli on vähän lamassa. Kunpa sota pian loppuisi.”

Pitkien asemasotavuosien kuluessa ahtaissa korsuissa ja taisteluhaidoissa mieliin hiipi toivottomuus ja epäily taistelun lopputuloksesta. Noista sotavuosista selvittiin kuitenkin suomalaisen sisun, hyvän toveruuden, viihdytyskiertueiden, rintamaradion ja -lehtien, kirjeenvaihdon, kortti- ja shakkipelien, puhdetöiden, sotilaspappien, opiskelun, urheilun, palstaviljelyn, kiljunteen, jutun kerronnan ja hurtin huumorin avulla.

Jatkosodan vaikeisiin loppuvaiheisiin saakka rintamamies kesti ja palasi rauhan töihin, joita totisesti riitti: sotakorvaukset oli maksettava, siirtoväki asutettava ja sodan aikana rappeutunut maa saatava jälleen tuottamaan...

Ankaran työn ohella veteraanit olivat mukana luomassa ja tukemassa Suomen uutta verisiin kokemuksiin pohjautuvaa turvallisuuspolitiikkaa, jonka kulmakivenä on YYA-sopimus. Sen allekirjoittamistilaisuudessa Kremlissä vuonna 1948 itse Stalin antoi tunnustuksen suomalaisen veteraanin sitkeälle taistelulle sodassa. Virallisen seremonian jälkeen hän kohotti maljan Suomen valtuuskunnan sotilasjäsenille ja sanoi Suomen armeijaa tarkoittaen muun muassa: Sellaista maata, jolla on hyvä armeija, kunnioittavat kaikki.

Turvallisuuspolitiikkamme mukaisen puolustusvalmiuden aikaansaaminen on taloudellisten voimavarojemme puolesta mahdollinen elintasoamme laskematta. Parhailaan työskentelee parlamentaarinen ns. puolustuslaitoskomitea, jonka tehtävänä on kehittää puolustusvoimien sisäisiä oloja. Veteraanien mielestä on lohdullista, että valtakunnan turvallisuudesta kannetaan maan johtopaikoilla huolta eikä kirvestä ole heitetty järveen...

Siirtyessään kolme vuosikymmentä sitten uuteen rauhan ja ystävyyden politiikkaan suomalainen yhteiskunta lupauksistaan huolimatta unohti sodan aikaiset puolustajansa ja rauhan työmiehensä. Vasta 1970-luvulla veteraanien vaatimusten ansiosta päästiin ahdingossa elävien rintamamiesten sosiaalisten olojen kohentamisessa lakisääteisen ratkaisun alkuun. Mutta yhä vielä rintamamiesten, joista elossa on enää puolet, sodan aikana kärsimät suuret menetykset, ruumiilliset ja henkiset vammat ja ammattiin valmistumisajan ja työansioden menetykset ovat korvaamatta.

Rintamaveteraaneihin juurtui sodan puristuksessa vakaa isänmaallisuus, joka ei kaivannut tuekseen pinnallisia muotoja. Sama kiihkonton kiintymys synnyinmaahan on säilynyt ja tulee selvästi esiin nykypäivänkin veteraanien kannanotoissa. Kovassa koulussaan realisteiksi oppineet veteraanit ymmärtävät, että suurinta isänmaallisuutta on määrätietoinen työ kaikilla elämänelämäillä. Ilman jokaisen kansalaisen sitkeää ponnistelua itsenäisyytemme perusta murenisi jo rauhan hyvinä päivinä. Mutta erityisesti tämän hetken vaikean taloudellisen tilanteen kaltaiset kriisit edellyttävät jokaisen yksilön uhrautuvaa panosta kokonaisuuden hyväksi. Kansakunnan etu on myös sen yksityisen jäsenen etu...

Vapaa synnyinmaa antaa ihmiselle turvallisuutta, jonka puutteen varsinkin monet ulkomaille muuttaneet kokevat. He tuntevat kipeästi menettäneensä kasvualustansa.

Itsenäinen isänmaa on muutakin kuin kartalle piirretty alue. Isänmaa merkitsee suomalaiselle toimeentuloa, ihmissuhteita, tuttuja maisemia, totuttuja tapoja, suomalaista tupaa ja saunaa, kotoista kirkkoa, omaperäistä kulttuuria, suomalaista elämänmuotoa, josta kaikesta saamme nauttia. Vasta kun isänmaa menetetään, sen arvo täysin tajutaan. Isänmaa on kuin ilma, jota hengitämme: Sen välttämättömyyttä tulemme harvoin ajatelleeksi...

Itsenäisyyspäivämme tunnelmaa ovat sävyttäneet historiaamme liittyvät sodat, sankarivainajat ja monet katkerat muistot. Kun sodistamme nyt on jo kulunut kolme vuosikymmentä, olisi kenties tästedes pyrittävä kansallisen vuosipäivämme entistä valoisampaan viettotapaan.

Ennen kaikkea koko Suomen kansa olisi saatava osallistumaan vapautemme juhlintaan. Näin muistutettaisiin erityisesti nuorisoa siitä tosiasiaista, että itsenäisyys ei ole lahja, vaan että jokaisen sukupolven on sen hyväksi annettava panoksensa.

Terve sielu terveessä ruumiissa on itsenäisyytemme säilyttämisenkin kannalta korkealle asetettava mutta käytännössä yhä etäisemmältä näyttävä tavoite. Sen vuoksi on luotava uusi elintapakasvatusjärjestelmä, jonka piiriin kuuluvat kaiken ikäiset. Ilman hyvää ruumiillista ja

henkistä kuntoa emme voi selviytyä olemassaolon taistelusta edes rauhan puhumattakaan kriisin aikana.

Syypäänä suomalaisten huonoon terveydentilaan ja ennenaikaiseen kuolemaan pidetään monia asioita: sotaa, pakkasta, saunaa, viinaa, synkkää mielialaa, ylikireätä kilpailuhenkeä. Monen lääkärin mielestä pahimpia elintapavirheitä ovat liikunnan puute, väärä ruokavalio ja tupakka. Liikunta- ravinto- ja lääketiede ovat jo tähän mennessä ratkaisseet elintapaongelmia niin pitkälle, että näitä tuloksia käytäntöön soveltamalla voisimme jyrkästi kohottaa hyvinvointiamme ja torjua rappeutumisen mukanaan tuomaa avuttomuuden tunnetta.

On päästävä pois virheellisten tottumusten urasta. Terveet elintavat eivät ole edes kustannuskysymys. Niiden juurruttaminen kansaamme on yhteiskunnan kaikkien sektoreiden työkenttä, jolla toiminta on nykyajan isänmaallisuutta.